

Vägledning till MPF 29 kap. Avfall

Detta dokument vägleder om 29 kap. Avfall, miljöprövningsförordningen (MPF) (2013:251). Uppdateringar sker löpande.

Vägledning ges till respektive bestämmelse. Vi rekommenderar att förordningen läses parallellt med vägledningen eftersom det alltid är den senaste tryckta versionen av författningstexten i Svensk författningssamling (SFS) som gäller.

INNEHÅLL

Generell vägledning till 29 kap.	3
Beslut om verksamhetskoder	3
Återvinning eller nyproduktion?	4
Ordförklaringar	4
1–4 §§ Avfallsbegrepp	4
5–17 §§ Förbränning	4
5–8 §§ Förbränning av farligt avfall	4
9–12 och 15–16 §§ Tillståndspliktig förbränning av icke-farligt avfall	5
13 och 14 §§ Förbränning av animaliskt avfall.....	5
17 § Anmälningsskyldig avfallsförbränning	6
18–26 §§ Deponering	7
19–18 §§ Deponering av icke-farliga muddermassor och rensningsmassor	7
26 § Sluttäckt deponi	8
27–29 §§ Återvinning och bortskaffande av avfall som uppkommit i egen verksamhet	8
30–31 §§ Biologisk behandling	9
32–33 §§ Animaliskt avfall	9
34–35 §§ Återvinning för anläggningsändamål	10
36–37 §§ Uppgrävda massor	10
38 § Konvertering av smittförande avfall	10
39 § Avvattning	11
40–43 §§ Mekanisk bearbetning och sortering	11
44 § Elavfall	11
45 § Uttjänta fordon	12
47 § Förberedelse för återanvändning	12
48–51 §§ Lagring som en del av att samla in avfall	12
52–55 §§ Långtidslagring, djupt bergförvar och underjordsförvar	13
56 § Lagring i avvaktan på återvinning eller bortskaffande	13
57 § Fartygsåtervinning	14
58–59 §§ Radioaktivt avfall	14
60–64 §§ Lagring och avskiljning av koldioxid	14
65–72 §§ Andra verksamheter med återvinning eller bortskaffande	14

Generell vägledning till 29 kap.

Flera ändringar i 29 kap. miljöprövningsförordningen (MPF) började gälla 2023. Bland annat togs bestämmelserna om farligt avfall som uppkommit i egen verksamhet bort och mindre justeringar, t.ex. om undantag, genomfördes i vissa bestämmelser om förbränningsanläggningar och deponier.

Flera ändringar gjordes 2017 som en följd av genomförandet av industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU) (IED)¹, bland annat märktes dessa verksamheter med ett -i efter verksamhetskoden. Syftet var att förenkla efterlevnaden av direktivet och minska komplexiteten i lagstiftningen.

En annan förändring som skedde 2017 var att begreppet *anläggning* togs bort i 29 kap., förutom i bestämmelserna gällande förbränning. Anledningen var att det i avfallsdirektivet tydligt framgår att det är för verksamheten som tillstånd ska sökas, oavsett om det kan anses vara en anläggning eller inte.

Den tidigare skrivningen *annat avfall än farligt avfall* ändrades 2017 till *icke-farligt avfall*, men avsikten var inte någon ändring i sak.

I vissa bestämmelser skrivs både dygns- och årsvärden ut, vilket följer av IED. Detta eftersom dygnsvärden används i IED, men många svenska tillstånd är meddelade med årsvärden. Det innebär att om en verksamhet når upp till en av dessa två mängdgränser, omfattas verksamheten av den aktuella koden.

Beslut om verksamhetskoder

Naturvårdsverket bedömer att det i miljöbalken saknas stöd för tillsynsmyndigheter att fatta särskilda beslut om verksamhetskoder enligt miljöprövningsförordningen.

Tillsynsmyndigheter kan enligt 26 kap. 9 § miljöbalken besluta om förelägganden och förbud som behövs för uppfyllandet av lagstiftning och beslut inom miljöbalkens område och enligt 26 kap. 21 § begära in de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen. För att det ska vara fråga om ett föreläggande eller ett förbud ska beslutet innehålla en skyldighet att vidta eller avstå från en åtgärd, något ett beslut om verksamhetskod inte gör (se MÖD M 4389-21).

Beslut om verksamhetskoder kan dock fattas indirekt. Det finns t. ex. stöd för tillsynsmyndigheter att besluta om uttag av avgifter för prövning och tillsyn enligt 2 kap. 1, 3 och 7 §§ förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn (FAPT) enligt miljöbalken (se MÖD M 9096-18). I sådana beslut kan uppgifter om verksamhetskoder förekomma².

¹ Europaparlamentet och rådets direktiv [2010/75/EU](#) av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar).

² Ytterligare exempel på indirekta beslut om verksamhetskoder när det gäller industriutsläppsverksamheter finns i avsnitt 1.1.5 Tillsynsmyndighetens åtgärder i andra situationer än när BAT-slutsatser inte uppfylls (s. 44), [Naturvårdsverkets vägledning om industriutsläppsbestämmelser](#), 2022-05-27

Återvinning eller nyproduktion?

Ibland råder osäkerhet kring om en verksamhet ska utgöra återvinning eller istället ses som nyproduktion och enligt vilket kapitel den i så fall ska prövas.

Huvudregeln bör vara att utgå från råvaran som ska användas i processen och om den utgör avfall eller inte.³

Ordförklaringar

1–4 §§ Avfallsbegrepp

Bestämmelserna i 1–4 §§ tar upp begrepp som används i 29 kap. genom hänvisningar till övrig avfallslagstiftning, såsom 15 kap. miljöbalken, avfallsförordningen (2020:614), förordningen (2001:512) om deponering av avfall och förordningen (2013:253) om förbränning av avfall, där begreppen definieras.

5–17 §§ Förbränning

En bestämmelse i 29 kap. gäller antingen för farligt avfall, icke-farligt avfall eller för både och, vilket framgår av bestämmelsen. Vid förbränning av mer än en kategori av farligt, icke-farligt och animaliskt avfall behöver en bedömning av avfallsmängder i förhållande till tröskelvärden göras inom respektive kategori. Exempelvis kan en förbränningsanläggning som förbränner farligt avfall endast i sådan mängd att den omfattas av 7 eller 8 §§ och tillståndsplikt B, till följd av den totala mängden avfall som förbränns samtidigt omfattas av 9 eller 10 §§ och tillståndsplikt A.

5–8 §§ Förbränning av farligt avfall

Naturvårdsverkets bedömning är att det endast är den tillförda mängden farligt avfall som ska beaktas vid bedömning av om tröskelvärdena uppnås. Det är bara i 29 kap. 6 § som det uttryckligen anges att tröskelvärdet avser endast tillförd mängd *farligt avfall*. Tidigare har det uttryckligen angetts i alla bestämmelser. Naturvårdsverket kan inte se att någon förändring i sak mot tidigare har varit avsedd.

Tillståndsplikt A gäller enligt 5 och 6 §§ om man överskrider något av tröskelvärdena.

Korttidsvärdet på mer än 10 ton per dygn avser att genomföra punkten 5.2 b i bilaga I till IED.

Tillståndsplikt B enligt 7 och 8 §§ förutsätter att man håller sig under, eller högst på 10 ton per dygn och 2 500 ton per kalenderår. Överskrider något av dessa värden gäller i stället tillståndsplikt enligt ovanstående bestämmelser. Vid förbränning av farligt avfall gäller tillståndsplikt oavsett hur liten mängden är, förutsatt att det sker i en avfalls- eller samförbränningsanläggning.

³ Se 15 kap. 1 § miljöbalken ([1998:808](#))

9–12 och 15–16 §§ Tillståndspliktig förbränning av icke-farligt avfall

9–12 §§ utgör IED-verksamheter.

Tillståndsplikt A gäller enligt 9 och 10 §§ om tröskelvärden på 100 000 ton per kalenderår överskrids.

Tillståndsplikt B gäller enligt 11 och 12 §§ om man överskrider något av tröskelvärdena tre ton per timme eller 18 000 ton per kalenderår. Korttidsvärdet på mer än tre ton per timme avser att genomföra punkten 5.2 a i bilaga I till IED. Den övre gränsen på högst 100 000 ton per år markerar gränsen mot tillståndsplikt enligt ovanstående bestämmelser.

Naturvårdsverket uppfattar 15 och 16 §§ som att tillståndsplikten enligt bestämmelserna inträder om tröskelvärden på 50 ton per kalenderår överskrids. I 15 och 16 §§ en övre gräns på högst tre ton per timme och högst 18 000 ton per kalenderår för att markera gränsdragningen mot tillståndsplikten enligt 11 och 12 §§ och undvika hänvisningar mellan bestämmelserna.

I samtliga bestämmelser anges att i den tillförda mängden inräknas inte rent träavfall eller avfall som anges i 17 § 1–3 och 5 FFA.

Punkten 3 och 5 i 17 § FFA omfattar vegetabiliskt avfall från livsmedelsindustrin och korkavfall. Vegetabiliska avfall från livsmedelsindustrin kan till exempel utgöras av skal från säd och vegetabiliska biooljor i de fall de inte klassats som produkter/biprodukter. Har de klassats som produkter/biprodukter utgör de inte avfall. Ytterligare ett exempel på vegetabiliskt avfall från livsmedelsindustrin som förbränns i Sverige är olivkärnor.

Vad gäller träavfall används benämningen rent träavfall i stället för en hänvisning till 17 § 6 FFA, som är ett något bredare undantag. I kontakt med tillsynsmyndigheter, verksamhetsutövare och miljökonsulter har Naturvårdsverket fått intrycket att det i somliga anläggningar, vilka inte uppfyller bestämmelserna i FFA, otillåtet eldas en del träavfall som inte omfattas av undantaget i 17 § 6 FFA. Det innehåller alltså organiska halogenföreningar eller tungmetaller till följd av behandling. Det är för att ytterligare förebygga sådan hantering, och för att underlätta tillsynsmyndighetens arbete i sådana fall, som detta undantag gjorts snävare än det i 17 § 6 FFA.

Undantagen för vegetabiliska jord- och skogsbruksavfall och rent träavfall var i den tidigare lydelsen före 2017 villkorade med att energiåtervinning skulle ske. I undantagen i 17 § 1–3 och 5–6 FFA är två av punkterna (1 och 3) villkorade med att energiåtervinning ska ske och tre inte villkorade.

Tillståndsplikt kan i stället gälla enligt 21 kap. MPF. Tillståndsplikt enligt 21 kap. MPF gäller för förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt om 20 megawatt eller mer, oavsett vilka bränslen som används.

13 och 14 §§ Förbränning av animaliskt avfall

Tillståndsplikt B gäller enligt bestämmelserna om man överskrider något av tröskelvärdena 10 ton per dygn eller 2 500 ton per kalenderår. Den övre gränsen på högst 18 000 ton per år markerar gränsen mot tillståndsplikt enligt ovanstående bestämmelser och gäller oavsett vilket av de två tröskelvärdena som överskrids.

I bestämmelsen anges endast *animaliskt avfall* eftersom detta bedömts motsvara direktivets precisering *djurkroppar eller animaliskt avfall*. För mer vägledning om animaliskt avfall, se under 32–33 §§.

Bestämmelsen infördes 2017, vilket innebar att en ny IED-verksamhet infördes. Tidigare var förbränning av animaliskt avfall i en samförbränningsanläggning inte särreglerat. Bestämmelsen genomför en del av punkt 6.5 bilaga I till IED som anger ”*Bortskaffande eller återvinning av djurkroppar eller animaliskt avfall där behandlingskapaciteten överstiger 10 ton per dygn.*” Med sedvanlig omräkning till tillståndsgiven mängd per år, utgående från 250 produktionsdygn per år, motsvaras 10 ton per dygn av 2 500 ton animaliskt avfall per år.

17 § Anmälningsskyldig avfallsförbränning

Bestämmelsen innehåller ett övre tröskelvärde på högst 50 ton avfall per kalenderår. Förbränns mer än så gäller tillståndsskyldighet enligt de ovanstående bestämmelserna. Bestämmelsen innehåller inte något nedre tröskelvärde utan gäller oavsett hur liten mängd avfall som förbränns. Anmälningsskyldighet förutsätter emellertid att det är fråga om en samförbrännings- eller avfallsförbränningsanläggning och att förbränningen sker yrkesmässigt. I de fall inga andra avfall än de som anges i andra stycket förbränns i anläggningen så är den undantagen från anmälningsskyldighet.

Tillstånds- eller anmälningsskyldighet kan i stället gälla enligt 21 kap. MPF. Tillståndsskyldighet enligt 21 kap. MPF gäller för förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt om 20 megawatt eller mer, oavsett vilka bränslen som används.

Enligt bestämmelsens andra stycke gäller inte anmälningsskyldigheten för anläggningar som endast förbränner naturligt, icke-farligt vegetabiliskt material från jordbruk eller skogsbruk för energiproduktion på ett sätt som inte medför skada på människors hälsa eller miljön.

Ett liknande undantag finns från bestämmelserna i avfallsförordningen, enligt 1 kap. 15 § punkten 2 i förordningen och undantagen införlivar artikel 2.1 f) i ramdirektivet för avfall.

Undantaget gäller bara om det avfall som förbränns endast utgörs av naturligt, icke-farligt vegetabiliskt material från jordbruk eller skogsbruk. Exempel på sådant vegetabiliskt material kan vara grot (grenar och toppar), bark, halm, spannmål. Eftersom undantaget förutsätter att materialet är naturligt och icke-farligt kan anmälningsskyldighet gälla om materialet till exempel är förorenat eller blandat med något.

Att materialet ska komma från jordbruk eller skogsbruk innebär, enligt Naturvårdsverkets bedömning, att undantaget inte omfattar till exempel träavfall som sågspån eller träspill från sågverk eller annan industriverksamhet. Inte heller restprodukter från livsmedelsindustri bedöms omfattas av undantaget.

Undantaget förutsätter även att förbränningen sker för energiproduktion och på ett sätt som inte medför skada på människors hälsa eller miljön.

En bedömning behöver alltså göras av att inte förbränningen medför skada på människors hälsa eller miljön. Miljöpåverkan från förbränning beror förutom bränsle bland annat av hur förbränningsanläggningen utformas och drivs, hur effektiv förbränningen är och vilka reningstekniker som används.

Fram till den 1 januari 2023 omfattade undantaget enligt andra stycket fler avfallsbränslen. Tidigare undantogs anläggningar som enbart förbränner rent träavfall och avfall som omfattas av 17 § 1–3 eller 5 FFA, vilket även omfattade vegetabiliskt avfall från livsmedelsindustrin och korkavfall.

18–26 §§ Deponering

19–18 §§ Deponering av icke-farliga muddermassor och rensningsmassor

De verksamheter som tidigare kallades *Uppläggning* och fanns under 33–34 §§ togs bort 2017 och benämns i stället *deponering av icke-farliga muddermassor* och återfinns i 18–19 §§. Syftet har varit att tydliggöra att det handlar om deponering, men formuleringarna ska i princip motsvara de tidigare bestämmelserna. Sedan 2023 ingår även *rensningsmassor* i 19 §. Deponering av mudder- och rensningsmassor är dock undantagna från deponeringsförordningens krav.⁴

Med rensningsmassor avses massor som uppkommer vid vattenverksamhet som innebär *rensningar för att bibehålla vattnets djup eller läge eller för att omedelbart återställa ett vattendrag som har vikit från sitt förra läge eller som på något annat sätt har förändrat sitt lopp*⁵.

Med muddermassor avses material som muddras, dvs uppkommer vid *borttagande av sediment för att ge vattnet ett visst djup eller läge*⁶.

I december 2022 kom en dom från mark- och miljööverdomstolen⁷ som gällde huruvida deponering av muddermassor enligt 18 § också ska omfatta rensningsmassor. Domstolen bedömde att rensningsmassor inte omfattas av bestämmelsen och upphävde därför länsstyrelsens beslut att förelägga bolaget att ansöka om tillstånd.

Ytterligare en ändring som gjordes 2023 var att punkten 2 togs bort och tillsynsmyndigheten behöver därmed inte längre göra en bedömning av om föroreningsrisken utgör ringa risk eller mindre än ringa risk. Det innebar också att all deponering av sådana massor blev minst anmälningspliktig, något som också följer kraven i MKB-direktivet.⁸

Havs- och vattenmyndigheten tillsynsvägladande myndighet när det gäller muddring.⁹

⁴ Förordning (2001:512) om deponering av avfall

⁵ Se 2 kap. 5 § Lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1998812-med-sarskilda-bestammelser-om_sfs-1998-812#K2

⁶ Se s. 104 avsnitt 11 i *Markavvattning och rensning, Handbok för tillämpningen av bestämmelserna i 11 kapitlet i miljöbalken*, Naturvårdsverkets handbok 2009:5, <https://www.naturvardsverket.se/globalassets/media/publikationer-pdf/0100/978-91-620-0163-6.pdf>

⁷ Se MÖD M 161-21, <https://www.domstol.se/mark--och-miljooverdomstolen/mark--och-miljooverdomstolens-avgoranden/2022/122159/>

⁸ Se s. 121-122, *Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet*, M2021/00596, <https://www.regeringen.se/contentassets/6d75999a57af48e0af07de6c0047d5d5/promemoria-ett-forbattat-genomforande-av-mkb-direktivet.pdf>

⁹ Se vidare <https://www.havochvatten.se/hav/vagledning--lagar/vagledningar/provning-och-tillsyn/muddring-och-gravning-och-utfyllnad.html>

26 § Sluttäckt deponi

En deponi med godkänd sluttäckning enligt 32 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall kan upphöra att vara tillståndspliktig och att utgöra en IED-verksamhet om tillsynsmyndigheten bedömer att villkoren i tillståndet i övrigt har uppfyllts¹⁰. När så är fallet kan deponin klassas om till C-verksamhet enligt 26 § MPF. Detta kan göras genom att tillståndet upphävs eller återkallas av tillsynsmyndigheten i enlighet med 24 kap. 3 eller 13 §§ MB.

Det finns ingen uttrycklig reglering om att tillståndsmyndigheten ska ansöka om återkallande av tillståndet med stöd av 24 kap. 3 § p 5 och 24 kap. 11 § miljöbalken eller att verksamhetsutövaren ska ansöka om upphävande av tillståndet enligt 24 kap. 13 § miljöbalken. Det är alltså inte heller reglerat när man ska ansöka om upphävande eller återkallelse av tillstånd. Det anses dock ligga i verksamhetsutövarens intresse att aktivt handla för att den egna verksamheten ska klassificeras på rätt sätt.

27–29 §§ Återvinning och bortskaffande av avfall som uppkommit i egen verksamhet

Bestämmelserna 27–29 §§ om återvinning och bortskaffande av avfall som uppkommit i egen verksamhet togs bort 2023.¹¹

Borttagningen föranleddes av en formell underrättelse från kommissionen med synpunkter på hur MKB-direktivet¹² genomförts i svensk rätt.¹³ Synpunkterna gällde bland annat att kraven på tillstånd och prövning av vissa verksamheter inte genomförts på rätt sätt.

Miljödepartementet kom i sin promemoria *Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet*¹⁴ bland annat fram till att koderna för behandling av avfall som uppkommit i egen verksamhet skulle tas bort och att dessa verksamheter istället skulle prövas enligt andra koder i 29 kap. MPF. Verksamheter som var tillståndspliktiga enligt 29 kap. 27 § antas medföra en betydande miljöpåverkan (6 § miljöbedömningsförordningen 2017:966) och det är de effekter verksamheten har på omgivningen som ska ligga till grund för bedömningen av huruvida en verksamhet ska vara tillstånds- eller anmälningspliktig. Vilka effekter behandlingen har på omgivningen beror inte på var avfallet har uppkommit utan på materialets egenskaper och valet av behandlingsmetod. Av övergångsbestämmelserna i ändringsförordningen¹⁵ framgår att en verksamhet som bedrevs vid ikraftträdandet och som enligt äldre bestämmelser inte är tillståndspliktig, får fortsätta utan tillstånd till och med den 1 januari 2025 och utan anmälan till och med

¹⁰ Se art 13 deponeringsdirektivet (1999/31/EG)

¹¹ Förordning om ändring i förordningen (2022:112) om ändring i miljöprövningsförordningen (2013:251), <https://www.xn--svenskforfattningssamling-roc.se/sites/default/files/sfs/2022-12/SFS2022-1603.pdf>

¹² Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:02011L0092-20140515&from=EN>

¹³ s. 9 Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet (M2021/00596), Miljödepartementet, mars 2021

¹⁴ s. 11 ibid

¹⁵ Förordning om ändring i miljöprövningsförordningen (2013:251) 2022:1306, <https://svenskforfattningssamling.se/sites/default/files/sfs/2022-07/SFS2022-1306.pdf>

den 1 januari 2024. För att bedriva verksamhet därefter krävs tillstånd eller anmälan eller att en tillståndsansökan/anmälan lämnats in. När ansökan om tillstånd eller anmälan lämnats in får verksamheten fortsätta till dess att prövning skett, om inte prövningsmyndigheten bestämmer annat eller till dess att handläggningen av anmälan avslutats om inte tillsynsmyndigheten bestämmer annat.

Bestämmelser som kan vara lämpliga för dessa verksamheter hittas numera främst under avsnittet *Andra verksamheter med återvinning eller bortskaffande* som till exempel 71–72 §§.

I vissa fall när den aktuella verksamheten utgörs av enklare återvinningsförfaranden kan bestämmelserna i t. ex. 47 § vara tillämpliga om det gäller förberedelse för återanvändning. Att förbereda avfall för återanvändning innebär att kontrollera, rengöra eller reparera något som är avfall så att det kan återanvändas utan ytterligare behandling.

30–31 §§ Biologisk behandling

För att överensstämma med IED ändrades de övre gränserna i 30 § 1 och 31 § 2 vid omarbetningen som gjordes 2017 till 18 750 ton/år. Om verksamheten samtidigt söker även för andra avfallsbehandlingsprocesser (och därmed överstiger mängden 18 750 ton per år) kan verksamheten omfattas av bestämmelserna i 65 eller 66 §§.¹⁶ Om verksamheten utgörs av anaerob biologisk behandling är den övre gränsen 25 000 ton/år.

Det finns två undantag till 30 §. Ett gäller 66 § (som alltså gäller före 30 §), dvs. om verksamheten utgörs av *bortskaffande* över 12 500 ton/år. Sådan verksamhet utgör IED-verksamhet. Det andra undantaget gäller om behandlingen är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 21 kap. 2 eller 3 §§ som rör gasframställning. Mängderna för ingående material i 21 kap. ökades vid den tidigare omarbetningen 2017, och en ändring infördes gällande att för en mindre mängd avfall som tas emot på en verksamhet som är prövad enligt 21 kap. *behöver ingen prövning enligt 29 kap. göras*.¹⁷ Syftet var att underlätta för verksamheter som har tillstånd enligt 21 kap så att dessa kan utöka verksamheten i mindre omfattning utan att behöva söka nytt tillstånd.

Det andra undantaget, angående gasframställning, gäller även för 31 §.

32–33 §§ Animaliskt avfall

Formuleringen i bestämmelserna ändrades 2017 och benämningen *animaliskt avfall* infördes till skillnad mot tidigare, *animaliska biprodukter* (ABP). Animaliskt avfall är ett något vidare begrepp än animaliska biprodukter. Dessutom har kopplingen till ABP-

¹⁶ Se inledande text till bilaga I, IED under *Kategorier av verksamhet som avses i artikel 10*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010L0075&from=SV#d1e34-51-1>

¹⁷ Se vidare under Vägledning till MPF 21 kap.,

<https://www.naturvardsverket.se/globalassets/vagledning/miljobalken/miljoprovning/21-kap-gas-vatska-vagledning.pdf>

regelverket strukits och hur avfallet klassas enligt ABP-förordningens kategorier påverkar inte klassningen enligt 29 kap.¹⁸

Den tidigare verksamhetskoden 90.260 (förbehandling av animaliska biprodukter) ströks i och med ändringen 2017. Tidigare fanns två verksamhetskoder på C-nivå, en för bearbetning och en för förbehandling. Nuvarande bestämmelse i 33 § omfattar behandling av animaliskt avfall, oavsett om det är förbehandling eller annan bearbetning.

Från 2023 gjordes ett tillägg till 32 och 33 §§ om att tillstånds- och anmälningsplikten inte ska gälla om verksamheten är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 5–17, 30 eller 31 §§. Detta motsvarar den tidigare skrivningen (då bestämmelser för biologisk behandling och förbränning skulle tillämpas före bestämmelser för animaliskt avfall). Den nu genomförda ändringen ska inte ha någon betydelse i sak.

34–35 §§ Återvinning för anläggningsändamål

Bestämmelserna om *användning för anläggningsändamål* ändrades 2017 till *återvinning för anläggningsändamål*. Syftet var att tydliggöra att det handlar om ett återvinningsförfarande. Det specificerades också att bestämmelserna endast är tillämpliga för icke-farligt avfall, vilket inte uttryckligen framgick tidigare.

36–37 §§ Uppgrävda massor

Bestämmelserna i 37 § ändrades 2023 genom att undantagen förtydligades så att de nu inte bara omfattar deponering som utgör IED-verksamhet i 21–25 §§ utan också återvinning och bortskaffande av avfall enligt 65–66 §§, förbränning enligt 5–17 §§ samt kemisk behandling enligt 70 a §. Tidigare kunde samma verksamhet falla in under två tillståndspliktiga bestämmelser, där det var oklart vilken som skulle tillämpas. Ändringen ska därför ses som ett förtydligande.

38 § Konvertering av smittförande avfall

Bestämmelsen infördes 2017 och innebär att sjukhus får ta emot smittförande avfall även från andra enheter eller verksamheter där denna typ av avfall kan uppstå utan begränsning i mängd. Bestämmelsen omfattar endast konvertering och avfallet ska därefter lämnas för behandling i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter.¹⁹

Anledningen till införandet var att det tidigare rådde osäkerhet kring hur dessa verksamheter skulle prövas. I vissa fall bedömdes de inte vara prövningspliktiga, och i andra fall prövades de som en återvinningsverksamhet. Anmälningsplikt bedömdes dock vara tillräcklig.

¹⁸ För ytterligare vägledning om animaliska biprodukter, se vidare hos Jordbruksverket, [Kontroll inom området animaliska biprodukter - Jordbruksverket.se](#)

¹⁹ Smittförande avfall och biologiskt avfall från hälso- och sjukvården, <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/halsoskydd-och-estetiska-behandlingar/smifforande-avfall-och-biologiskt-avfall-fran-halso-och-sjukvarden/>

39 § Avvattning

Syftet med att avvattna avfall är att minska avfallsmängden och underlätta hantering och transport av avfallet. Avfallsslag som kan behöva avvattnas kan vara t.ex. muddermassor, avloppsslam och andra blöta avfallsslag.

Bestämmelsen ändrades 2017 genom att kopplingen till en viss uppställningstid togs bort, men utan syfte att ändra bestämmelsens innebörd. När större mängder ska avvattnas, gäller 69, 71 eller 72 §§ beroende på om det är farligt avfall eller icke-farligt avfall.

40–43 §§ Mekanisk bearbetning och sortering

Bestämmelserna som rör mekanisk bearbetning justerades något 2017, men utan ändring i sak. I 40 § finns ett undantag för när mekanisk bearbetning ska klassas som IED-verksamhet enligt 65 § och då gäller den i första hand.

I bestämmelserna finns ett undantag för *krossning, siktning eller motsvarande mekanisk bearbetning för byggnads- och anläggningsändamål*. Vid översynen av MPF:en 2017 fanns frågor kring undantagets tillämplighet och om det enbart gäller då avfallet sorteras/bearbetas på den plats där det ska användas, eller om det är tillämpligt oavsett var verksamheten bedrivs. Det har framförts att eventuella störningar som en sorterings- eller bearbetningsverksamhet ger upphov till inte har något samband med vad avfallet i ett senare skede ska användas till. Vi bedömer att en sådan tolkning av undantaget kräver en ändring av 40–43 §§. Naturvårdsverket har därför föreslagit justeringar i 40–43 §§ med innebörden att bearbetningen ska ske på den plats där avfallet ska användas i regeringsuppdraget *Hantering av schaktmassor och annat naturligt material som kan användas för anläggningsändamål*²⁰ som redovisades i maj 2022, men detta är inte genomfört.

44 § Elavfall

Bestämmelsen om förbehandling av elavfall justerades något 2017, men utan att bestämmelsens innehåll förändrades i sak. Förbehandling ersattes av att *sortera, demontera eller på annat sätt behandla avfall som utgörs av elektriska och elektroniska produkter innan ytterligare behandling*.²¹

Anmälningssplikten gäller inte behandling av komponenter eller utrustning som innehåller isolerolja. I de fallen omfattas verksamheten i första hand av 67 § om relevant (IED-verksamhet) och om den inte är tillämplig gäller 71 eller 72 §§ beroende på vilka mängder farligt avfall som hanteras.

²⁰ <https://www.naturvardsverket.se/49c5a7/contentassets/510ee48eff174af79e11cad4e8cecf8/skrivelse-uppdrag-om-hantering-av-schaktmassor-m2021-00191.pdf>

²¹ Vägledning för tillämpning av föreskrifterna (2018:11) om yrkesmässig lagring och behandling av elavfall som omfattas av producentansvar finns här <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/behandling-av-elavfall>

45 § Uttjänta fordon

Bestämmelserna i 45 § ändrades 2017 så att ett undantag som innebär att tillståndsplikten inte gäller om verksamheten är anmälningspliktig enligt 46 § 2 lades till.

Samtidigt ändrades även bestämmelserna i 46 § så att de förutom omhändertagande av uttjänta fordon som omfattas av bilskrotningsförordningen, även omfattar andra fordon vars totalvikt inte överstiger 3 500 kg (MC, moped, skoter mm) om fordonen återvinns av en auktoriserad bilskrotare.

47 § Förberedelse för återanvändning

Bestämmelsen om förberedelse för återanvändning infördes 2017. Dessa verksamheter hamnade tidigare under de mer generella återvinningskoderna, vilket inte sällan innebar en tillståndsprövning. Med förberedelse för återanvändning avses hantering som utgör återvinning enligt bilaga 1 till avfallsförordningen. Det innebär att en verksamhet som t.ex. tar emot avfall i syfte att reparera, rengöra osv, istället kan klassas som en anmälningspliktig verksamhet.

Begreppet *förberedelse för återanvändning* definieras i 15 kap. 6 § miljöbalken. Där framgår att:

förbereda avfall för återanvändning: kontrollera, rengöra eller reparera något som är avfall så att det kan återanvändas utan ytterligare behandling

Det är viktigt att skilja ovanstående återvinning från *återanvändning* som definieras i 15 kap. 2 § miljöbalken:

återanvändning: att en produkt eller en komponent som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som den ursprungligen var avsedd för

En viktig skillnad är att det som återanvänds aldrig har klassats som avfall (det har däremot alltid sådant som förbereds för återanvändning). Exempel på vad som kan falla in under återanvändning är organisationer som tar emot begagnade kläder/produkter, mat som skänks till välgörenhet eller liknande.

48–51 §§ Lagring som en del av att samla in avfall

Dessa bestämmelser ändrades 2017 då bland annat begreppet *mellanlagring* togs bort för att ensa den svenska avfallslagstiftningen med EU:s, där istället *lagring som en del av att samla in avfall* används.

Även begreppet *anläggning* ströks 2017 eftersom det är verksamheten i sig som ska prövas och inte om det utgör en anläggning eller inte. Ytterligare ett begrepp ändrades 2017, *annat avfall än farligt avfall* benämns nu *icke-farligt avfall*.

Mellanlagring ingår i begreppet *lagring som en del av att samla in avfall*. Den åtskillnad som behöver göras är mot begreppet *lagring i avvaktan på återvinning eller bortskaffande* (jämför 56 §). Om en verksamhet t.ex. bedriver återvinning, och i anslutning till denna har ett lager av avfall (som ska behandlas vid den aktuella verksamheten), så ska det inte klassas som lagring som en del av att samla in avfall. Det kan då omfattas av 56 § om det handlar om lagring av farligt avfall inför vissa typer av verksamheter. Om man däremot tar emot avfall enbart för lagring för att sedan skicka

vidare till en annan verksamhet för behandling klassas det som lagring som en del av att samla in avfall. Detsamma gäller en verksamhet som enbart bedriver lagring av avfall.

I samtliga bestämmelser som rör lagring som en del av att samla in, ströks skrivningen *Tillståndsplikten gäller inte anläggning för lagring av avfall under längre tid än ett år innan det bortskaffas, eller tre år innan det återvinns eller behandlas* 2017. Den fanns tidigare med för att tydligt visa när en lagring övergår till att klassas som en deponi. Tidsgränserna för hur lång tid avfall kan lagras på en plats utan att det klassas som deponi regleras numera i 15 kap. 5 a § miljöbalken. Samma tidsgränser (1 år inför bortskaffande, och 3 år inför återvinning) gäller alltså som tidigare.

48–49 §§ 49 § 1 p. möjliggör att en större mängd avfall lagras, då avfallet ska användas för bygg- och anläggningsändamål (30 000 ton istället för 10 000 ton). För de fall då verksamheten bedriver lagring av avfall både för bygg- och anläggningsändamål och för andra syften, kan den totala lagringsmängden överstiga 30 000 ton. Detta beror på att man kan bedriva en verksamhet som faller in under både p. 1 och p. 2, utan att falla in under tillståndsplikt enligt 48 §. Utgångspunkten vid prövning får då vara att utgå från om den aktuella verksamheten kan bedömas som tillståndspliktig utifrån de maximala mängderna i 48 §, och om 48 § inte är tillämplig, bedöma verksamheten enligt 49 §.

52–55 §§ Långtidslagring, djupt bergförvar och underjordsförvar

Ingen vägledning planerad i dagsläget.

56 § Lagring i avvaktan på återvinning eller bortskaffande

56 § Bestämmelsen om *lagring i avvaktan på återvinning eller bortskaffande* infördes 2017 för att leva upp till kraven i IED.

Verksamheter som lagrar farligt avfall i mängder över 50 ton inför sådan behandling som kräver tillstånd enligt 29 kap. 5, 6, 7, 8 (förbränning av farligt avfall över 2500 ton/år) eller 67 §§ (återvinning/bortskaffande av farligt avfall över 2500 ton/år) omfattas av 56 §.

Av kommissionens vägledning²² framgår att lagring av farligt avfall inför behandling med en kapacitet på över 50 ton som beskrivs i punkten 5.5²³ (som motsvarar 56 §) omfattas oavsett om den efterföljande avfallsbehandlingen sker på samma plats som den tillfälliga lagringen. Det spelar heller ingen roll om dessa efterföljande aktiviteter överskrider de kapacitetsgränser som nämns i punkterna 5.1, 5.2, 5.4 och 5.6 i bilaga I till IED (motsvarande 65 §, 5-6 §§, 9-14 §§, 5.2 förbränning 20-21 §§, 23-24 §§ och 52 § i MPF).

²² FAQ, kommissionens vägledning, <https://ec.europa.eu/environment/industry/stationary/ied/faq.htm#annex1.5>

²³ Bilaga I till Industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU)

Punkten 5.5 (56 §) omfattar dock inte tillfällig lagring av farligt avfall som ska deponeras (enligt 5.4 IED eller 23-24 §§ 29 kap. MPF), och inte heller tillfällig lagring som en del av att samla in avfall, på den plats där avfallet genereras.

Innan kommissionens vägledning kom gjorde Naturvårdsverket tolkningen att endast lagring som skedde i anslutning till de uppräknade avfallsbehandlingsverksamheterna omfattades, men detta har nu alltså justerats i linje med kommissionens tolkning.

Annan lagring än vad som faller in under 56 §, ska inte ses som en IED-verksamhet, oavsett mängder. Se vidare under vägledning till 48–51 §§ om lagring som del av att samla in avfall.

57 § Fartygsåtervinning

Ingen vägledning planerad i dagsläget.

58–59 §§ Radioaktivt avfall

Ingen vägledning planerad i dagsläget.

60–64 §§ Lagring och avskiljning av koldioxid

Ingen vägledning planerad i dagsläget.

60–61 §§ gäller anläggningar för lagring, 62 § gäller avskiljning från IED-verksamheter och 63 § avskiljning från andra anläggningar.

65–72 §§ Andra verksamheter med återvinning eller bortskaffande

Behandling av avfall innebär återvinning eller bortskaffande av avfall enligt 15 kap 6 § miljöbalken.

Tidigare fanns ett stort antal undantag i dessa bestämmelser. Undantagen ersattes 2017 med skrivningen *Tillståndsplikten gäller inte om behandlingen är tillståndspliktig enligt någon annan bestämmelse i detta kapitel*. Det innebär att om det finns en annan kod i 29 kap. som stämmer överens med verksamheten, gäller den före 68–72 §§.

Bestämmelserna i 65–67 §§ grundar sig på avfallshanteringsverksamheterna 5.1, 5.3 (a) och 5.3 (b) i bilaga I till IED. I inledningen till bilagan framgår att *Om flera verksamheter som bedrivs i en och samma anläggning omfattas av samma verksamhetsbeskrivning och den innehåller en tröskel, adderas produktionskapaciteten för dessa verksamheter*. Det innebär att om en verksamhet bedriver flera olika typer av behandlingar som faller in under dessa koder (biologisk behandling, behandling innan förbränning osv) ska mängderna adderas. När det gäller skrivningen *den tillförda mängden* som förekommer i flera bestämmelser i 29 kap. (t.ex. 71–72 §§) så har Naturvårdsverket gjort tolkningen att det är den mängd som tillförs återvinnings- eller bortskaffandeprocessen som avses och att det inte har någon betydelse om avfallet uppkommit internt i den egna verksamheten eller externt. Dessa bestämmelser kan alltså vara applicerbara även på verksamheter som behandlar avfall som uppkommit i egen verksamhet.

66 § Av bilaga 2 till avfallsförordningen framgår exempel på hantering som utgör bortskaffande. När det gäller fysikalisk-kemisk behandling anges under D9 i bilaga 2 att det som avses med sådan behandling är *fysikalisk kemisk behandling som inte omfattas av någon annan punkt i denna bilaga och som leder till en slutprodukt i form av en förening eller blandning som bortskaffas med någon sådan hantering som anges i D 1-D 12 (t.ex. avdunstning, torkning eller kalcinering).*

68–69 §§ Bestämmelserna ändrades 2023 så att undantagen även omfattar verksamheter som är anmälningspliktiga enligt någon annan bestämmelse i 29 kap. Tidigare var bara verksamheter som var tillståndspliktiga undantagna.

70 a Tillägget av den nya bestämmelsen har föranletts av en formell underrättelse från kommissionen med synpunkter på hur MKB-direktivet genomförts i svensk rätt. I promemorian *Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet*²⁴ konstateras att viss behandling av icke-farligt avfall är tillståndspliktig enligt 29 kap. 65 och 66 §§ MPF, men att dessa bestämmelser inte omfattar all kemisk behandling av icke-farligt avfall över de gränser som anges i MKB-direktivet (bilaga 1) eftersom 66 § endast gäller verksamhet som avser bortskaffande av avfall och inte återvinning och 65 § inte omfattar all kemisk behandling eller all fysikalisk-kemisk behandling.

Av promemorian framgår att ändringen bör få begränsad betydelse eftersom de flesta verksamheter som kommer att omfattas av bestämmelsen i dag är tillståndspliktiga, men att ändringen förbättrar genomförandet av MKB-direktivet. Detta eftersom 69 § saknar en högsta tillåten mängd per dygn. Vad som avses med *kemisk behandling* här anses vara detsamma som i MKB-direktivet som är orsaken till att denna bestämmelse tillkommit.²⁵

²⁴ S. 89-92 M2021/00596

²⁵ MKB-direktivet (2011/92/EU) hänvisar i bilaga 1 punkten 10 till avfallsdirektivet (2008/98/EG), bilaga I och rubriken D9 eller deponering. Av bilaga I till avfallsdirektivet framgår att fysikalisk-kemisk behandling innebär sådan behandling som leder till en slutprodukt i form av föreningar eller blandningar som ska bortskaffas och exemplifieras med t.ex. avdunstning, torkning och kalcinering. Begreppet kemisk behandling förekommer inte, utan står i samband med fysikalisk.